

POSTANOWIENIE

18 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. P. i M. D.
przeciwko F. w P.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej D. P. i M. D.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 5 lipca 2022 r., I AGa 294/21,

1. Odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

**2. Kosztami postępowania kasacyjnego obciąża powodów,
pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi
sądowemu.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powodów D.D. oraz M.D. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 lipca 2022 r. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołali się na występowanie w sprawie dwóch istotnych – w ich ocenie – zagadnień prawnych oraz na oczywistą zasadność wniesionej skargi.

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisów prawa, na których tle zagadnienie to wyłoniło się, oraz zaprezentowaniu argumentacji jurydycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, nie publ.).

Skarżący w skardze podnieśli jako istotne zagadnienie prawne potrzebę rozstrzygnięcia i wyjaśnienia, „czy w ramach autonomii woli stron czynności

prawnych w obrocie gospodarczym, pozwalającej stronom na kształtowanie stosunków prawnych według własnego upodobania tj. w ramach zasady swobody umów, wyrażonej wart. 353¹ k.c., która opiera się na kompetencji stron do samodzielnego umownego kształtowania swoich stosunków prawnych, możliwe prawnie jest w długoterminowej umowie dzierżawy (najmu) zawartej na okres 25 lat, w ramach ustalania warunków zmiany wysokości czynszu należnego wydzierżawiającemu (wynajmującemu) jako elementu przedmiotowego istotnego tej umowy zgodnie z art. 659 § 1 k.p.c., przyznanie wyłącznie wydzierżawiającemu (wynajmującemu) prawa do jednostronnej zmiany, i w konsekwencji ustalenia wysokości czynszu, bez żadnych ograniczeń kwotowych, w sytuacji zawarcia umowy dzierżawy (najmu) z dnia 29 grudnia 2000 r. zawierającej klauzulę waloryzacyjną ustanowioną przez strony na podstawie art. 358¹ § 2 k.c.?”

Skarżący wyjaśnili, że sformułowane zagadnienie prawne wynika z faktu, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu jako sąd odwoławczy wydając zaskarżony wyrok ustalił, że ramach zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. i autonomii woli stron czynności prawnych w obrocie gospodarczym, pozwalającej stronom na kształtowanie stosunków prawnych według własnego upodobania, pozwana, pomimo zamieszczenia w § 4 umowy dzierżawy zawartej pomiędzy stronami w dniu 29 grudnia 2000 r. na okres 25 lat klauzuli waloryzacyjnej ustanowionej przez strony na podstawie art. 358¹ § 2 k.c., posiada wyłączne prawo do ustalania wysokości czynszu w ramach jednostronnego oświadczenia woli, bez żadnych ograniczeń kwotowych.

Powodowie wskazali w skardze kasacyjnej także na występowanie innego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania, „czy w przypadku zawarcia przez strony umowy dzierżawy (najmu) zawartej pomiędzy stronami w dniu 29 grudnia 2000 r. zawierającej klauzulę waloryzacyjną ustanowioną na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. i umożliwiającą, w każdym roku kalendarzowym obowiązywania umowy, w drodze jednostronnej czynności prawnej wydzierżawiającego (wynajmującego) podwyższenie wysokości czynszu o średnioroczny wskaźnik inflacji ogłaszany Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a następnie zawarcia w drodze dwustronnej czynności prawnej, tj. zmiany do umowy (aneksu) zmieniającej wysokość czynszu ponad przyjętą klauzulę waloryzacyjną, to

powyższe działanie (dwustronna zmiana wysokości czynszu) powoduje na przyszłość, możliwość po stronie wydierżawiającego (wynajmującego), prawo do jednostronnego podwyższania wysokości czynszu ponad przyjętą uprzednio klauzulę waloryzacyjną?”.

W ocenie skarżących, zagadnienie prawne wynika z faktu, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu jako sąd odwoławczy wydając zaskarżony wyrok ustalił, że dwustronna czynność prawna stron polegająca na złożeniu zgodnych oświadczeń woli i w konsekwencji zawarciu aneksu zmieniającego wysokość czynszu z tytułu umowy dzierżawy z dnia 29 grudnia 2000 r. ponad wysokość wynikającą z uprzednio przyjętej klauzuli waloryzacyjnej, skutkuje tym, że pozwana jako wydierżawiający (wynajmujący), posiada prawo jednostronnego podwyższania wysokości czynszu ponad przyjętą pierwotnie klauzulę waloryzacyjną.

Należy jednak zauważyć, że tak sformułowane zagadnienia prawne sprowadzają się wyłącznie do pytań o czysto incydentalnym i kazuistycznym charakterze, nie zawierając w sobie elementów, które mogłyby pozwolić na sformułowanie przez Sąd Najwyższy – w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej – ogólnego stanowiska o uniwersalnym wymiarze. W konsekwencji, podniesione kwestie z oczywistych powodów nie spełniają przesłanek istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Na marginesie należy także dostrzec, że skarga kasacyjna powodów opiera się głównie na zarzutach dotyczących ustalenia faktów i oceny dowodów. Zgodnie natomiast z art. 398³ § 3 k.p.c., zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej.

Skarżący w skardze kasacyjnej nie wykazali także występowania innej przesłanki przedsądu w postaci oczywistej zasadności skargi. W judykaturze Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy,

czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku powodów o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala jednak na stwierdzenie, że skarga kasacyjna w niniejszej sprawie jest – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Należy także zauważyć, że między twierdzeniem skarżących, iż w sprawie występują istotne zagadnienia prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona zachodzi wewnętrzna sprzeczność. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08 (nie publ.) wyjaśnił, że powoływanie się na oczywistość zasadności skargi i konieczność dokonania wykładni prawa wzajemnie się wyklucza. Taki sposób konstruowania skargi kasacyjnej jest pozorowaniem występowania w sprawie okoliczności publicznoprawnych, w oparciu, o które Sąd Najwyższy dokonuje oceny na podstawie art. 398⁹ k.p.c.

Z tych wszystkich względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 oraz art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

(M.M.)

(r.g.)